

Омладина

ЛИСТ УЈЕДИЊЕНОГ САВЕЗА АНТИФАШИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Година III

Београд, 11 мај 1945

Број 44

»Четрдесет девет мјесеци надчовјечанских напора и пролијевања крви наших народа уродило је плодом, уродило је пуном побједом наших народа у заједници са Уједињеним нацијама, у првом реду са Совјетским Савезом, Енглеском и Америком.»

ТИТО

ДОШАО ЈЕ ДАН ПОБЕДЕ

Осванули су празници на нашим улицама. Ми смо маштали о данима победе и веровали чврсто у њу и у најтежим данима непријатељских офанзива када смо гледни и измучени краавим табанима дану и ноћу преваљивали стотине километара. Најљући непријатељ мира и слободе, немачки фашизам, после пет и по година ужасе другог светског рата, сломио је.

Када су фашистички авиони разарали енглеске градове, а нама бацали бомбе и летке са картама на којима је уцртана раздајна од Берлина до Стаљинграда ми нисмо ни тренутак посумњали у то да ће једнога дана брањоци Стаљинграда, Москве и Лењинграда стићи у Берлин. Ми смо знали да ће се моћне армије западних Савезника искрцати у Европи и негде у Немачкој победоносно се сresti са црвеноармејцима.

49 месеци је проживела наша земља под окупацијом и терором, незапамћеним злочинима и страдањима — 49 месеци упорне борбе, жртава, славе и величине. Стотине хиљада палих бораца то је цена слободе — велика цена, али ми смо још у почетку схватили да је само слобода неоцењива. Нашим друговима који остадоше на хучној Сутјесци, у валовитој Шумадији, на ладинама словне Козаре, по Лици и Кордуну, од Триглава па све до Беаћелије, данас када читав слободољубив свет слави завршетак рата у Европи и уништење највеће агресивне силе, ми можемо рећи: ваше жртве, другови, нису биле узалудне, дело за које сте пали остварено је, земља Ваша пуним грудима дише и никада више туђин неће газити по светом тлу у којем ви почивате.

Пре 49 месеци наши народи су се нашли у смртној опасности разједињени непријатељским распиривањем шовинистичке мржње. У заједничком опасностима и заједничкој борби разбијен је непријатељски утицај и данас сви народи Југославије на улицама градова и сале славе дан победе заједнички, чврсто уједињени око маршала Тита и нове народне владе. Омладина Југославије из ове борбе изашла је чврсто уједињена у један моћни јединствени покрет.

Место старе, труле, корупционашке Југославије створена је нова демократска, федеративна Југославија у којој народ сам собом влада. Нова власт никла је, развијала се и изградилa у борби и због тога је она тако чврсто повезана са народним покретом, истинска народна власт.

Наместо војске коју су њени трули и издајнички врхови предали без борбе непријатељу, из партизанских одреда никла је и развила се нова југословен-

ска народна Армија прожете патриотизмом, безграничном љубављу и оданашћу своје народу, Армије која из рата излази као победник и која ће бити будан чувар тековина највеће борбе у историји народа.

Ослобођена је читава наша земља, уједињени су и они крајеви који су преко двадесет година били под туђинским јармом и они ће остати у саставу своје отаџбине макар шта радили фашистички прирепци који још у неким земљама постоје, јер је границе наше отаџбине обележила наша Армија крвљу и костима и остаће будни чувар независности и интегритета наше земље.

Жртве које су југословенски народи дали створиле су новој Југославији велики углед у редовима слободољубивих народа.

То су резултати наше борбе, наше истрајности, многих непослованих ноћи и многих дана глади. Пред омладином Југославије отворени су донес широки путеви у будућности. Али завршетком оружане борбе наши задаци нису смањени. Опустошену земљу треба подићи из рушевина, треба изградити нов срећан живот у миру. Пред нама сада стоји једна нова велика борба — борба без крви, која не тражи ништа мање пожртвованости, самопрегора и одрицања. Потребно је много рада да добијемо битку за мирну изградњу које пред нама данас стоји.

Потребни су стручњаци, људи који знају да руководе. Омладина данас треба да да хиљаде инжењера, агронома, стручних радника свих врста — нове официре и војнике у битци за мирну изградњу.

Када умукну салве победничких топова, када се заврши прослава победе и почну нови дани мира и слободе основни задатак пред омладином и свим њеним организацијама јесте **учити и радити, радити и учити.**

Наша ведрa поља прекриће трактори и комбеји.

Уз тутањ ће се заврнути точкови наших фабрика и из њих ће потећи производи који ће осигурати нашим народима живот достојан човека.

На згариштима ће се подићи школе. И сутра, када излетничке групе веселих физкултурника буду остављале своје фабрике и радионице и пенјале се уз литице Прење знаће да је тим путем прошао Тито и провео четири и по хиљаде рањених бораца. Једриличари на плавој Јадрану сећаће се «Птионран и «Корнатар», њихових неустрасливих подвига против италијанских и немачких ратних леђа.

Пиктома Козара и див Грмеч причаће им о офанзивама и о хиљадама заробљене деце. Шуме Горског Котара причаће о неустрасливим омладинкама, о

њиховим стотину километара дугим путевима које су босим ногама прегазила да би кроз многобројне непријатељске заседе пренеле на леђима жито за партизане.

Сваки делић наше земље, свако

брдо има своју борбену историју, може да исприча много о хероизму, страдању и слави оних који су туда прошли. Свака стопа наше земље крвљу је натопљена и постала је светиња за све будућа покољења. На њи-

ма ће се генерације које долазе наплати љубављу према својој отаџбини, црпеће снагу за велике радне подвиге. Они који су пали нису умрли. Ожњавио њихов дух у новим животима и у њиховим будућим делима.

ГОВОР МАРШАЛА ТИТА

Војници, подофицири и официри! Радници, сељаци и грађани!

Данас, 9 маја, тачно 49 мјесеци и 3 дана од напада на Југославију, највећа агресивна сила у Европи — Немачка, капитулирала је. 8 маја у 23,01 сати Немачка врховна команда потписала је у Берлину акт о капитулацији.

Четрдесет девет мјесеци надчовјечанских напора и пролијевања крви наших народа уродило је плодом, уродило је пуном побједом наших народа у заједници са Уједињеним нацијама, у првом реду са Совјетским Савезом, Енглеском и Америком. Некада страшна и на око непобједива сила, данас је скршена. Побједила је праведна ствар Уједињених народа над оним разорним силама које су хтели наметнути човјечанству нови нови поредак, поредак ропства и патњи. Овај најстрашнији рат у историји човјечанства коштао је десетине милиона људских жртава у Европи. Помахнитали њемачки, тапјански фашизам и њихове крваве слуге, које су се нашле у свим европским земљама, истребљивали су у позадини мирно становништво, истребљивали су све оне који се нису мирјили са судбином Хитлеровог такозваног „новог поретка“ у Европи. Стотине логора типа Мајданека и Јасеноваца, логора гротоза и смрти, остаће на вјечна времена као језовита опомена свима народима да никада више не допусте понављање такве трагедије, да учине све да се узрочници те трагедије — фашизам у корјену уништи.

Војници, подофицири и официри Југословенске армије!

Партизани и партизанке!

Хероизам и пожртвовање од почетка рата 1941 године па до данас, под најстрашнијим условима у борби са неупоредиво надмоћнијим силама непријатеља, био је примјер за све поробљене народе у Европи. Надахнути ријешеношћу да браните до посљедње капљи крви своју поробљену домовину, надахнути дубоким вјером у побједу своје праведне ствари, ви сте од 1941 године задавали немилосрдне и жестоке ударце заједничком непријатељу Уједињених наро-

(Наставак на 2-ој страни)

СТАЉИНСКО ПЛЕМЕ

Историја не познаје други такав народ, танку епоху у којој је младост поколења велика земља постало тако моћна стваралачка снага, као што је омладина земље Сојета, као наше славно стаљинско племе.

Једино је велика Октобарска револуција створила услове за развијање младог поколења способног да невиденим хероизмом, стаљинском упорношћу, коју руши све препреке на путу ка постављеном циљу, решава најтеже задатке. Једино је стаљинско руководство обезбедило неминован пораст свега што је најбоље, најдрагоцијније злато епохе младог поколења наше земље. Једино у совјетској земљи налазе подлогу најбоље маште младости с стваралачком животоу, с борби за просвет народа и његовој срећи.

Једино у совјетској земљи, у великој стаљинској епохи, вечити сан човека о узвишеној правичности, тј. најсавијеној, најчистијој и најузвишенијој тежњи младе човечије душе су се изједначили са савјешном и правцем живота земље. И наша омладина — верни синови и кћери своје домовине — увек се херојски и самопожртвовано борили да одбране, да очувају живот изграђен њеним рукама и рукама њених очева и оца, оладаваши њима, да иде напред, увек и само напред ка својој дивној будућности.

У васпитавању овог стаљинског племена пресудан значај имала је Партија болшевика коју су створили Лењин и Стаљин. Велико учење ове партије о светлава далеко унапред пут народа њена историја, препуна страсти револуционарне борбе и безграничне оданости, показује да нама тих тешкоћа које се не могу савладати, да нема у тврђаца која се не могу освојити. Искусством ове партије, духом њене борбе обогатоно је и обогатоје се стаљинско племе. Дивни ликови болшевичке жељезне гарде — младог Лењина, младог Стаљина, Кирова и Орловског, Свердловског и Берјинског Фрунзе, Кујбишева и многих других славних синова Болшевичке партије — помаже овом поколењу омладине да васпита у себи особине борца за највише идеале човечанства.

Дословно свака обласна, покрајинска и републиканска комсомолска органи-

зација одгојила је за време Отаџбинског рата изванредне хероје. Москва је дала домовини Зоју Космодемјанску, Василија Ааритоновца, Илију Кузину, Наташу Ковшову, Марију Полнаанову. У украјинском Комсомолу родили су се легендарни хероји — младогартисти Краснодона, Белоруски комсомолци дали су земљи Гастело, Сиљницког; Лењинградци — Пчелинцева, Харченко, Петрову; Комсомол Туле — Сашу Чекалина; Оралци — Владимира Рабока; Кубанци — браћу Игитова; Смоленци — Волођу Курлянку; Калињинци — Лизу Чајкину; Осетини — Хазимурзу Милдзихова; Грузини — Ноја Адамидија; Туркмени — Курбан Дурди; Узбечи — Кучкар Турдијева; башкирска организација — Александра Матросова; казело-фински — Ану Лисицину, Марију Мелентијевицу.

Али није се само у рату, на фронту и у непријатељској позадини показао хероизам стаљинског племена. Победу над непријатељима наше домовине, над мрњавицама и гуштелима спљодног живота народа кује у позадини многобројна војска херојских борача на радном фронту.

Наш појам о хероизму неупоредиво је шири и дубљи од свих појмова о њему који су раније постојали. У хероизму совјетског човека нема личних интереса, славољубивости и користољубља — то је хероизам који је својствен читавом народу, хероизам коме је циљ добро домовине. Баш зато што у ове особине типичне за наш народ, она су чврсто везане за лик младог редитеља нашег живота. Њему су својствено, пре свега, висока идејност, чврстина карактера и упорност у постизању циља — особина које су васпита и у младим поколењима наше земље — ољшавичка партија, Комсомол и народ.

Таки су бесиртни хероји Отаџбинског рата који с оружјем у рукама бране рођену земљу. Таки су сви они који неуморним радом, надахнути стваралаштвом помажу народу у постизању великог циља — пораза непријатеља.

Е. Јарославској
Из предговора књиге
„Стаљинско племе“

ТИТОВ „НАПРИЕД“

Друг Тито јаше на челу колоне
Уз уску стазу планинску.

Високо,

На врху, лед, крш, блато наоколо.
Доље, у кланцу, мутан поток шуми.
Облаци тмасти вуку се по небу,
А прамен магла као дим се диже
Из шуме јела, букви и оморика.
— Он јаше; сас то не види, не чује.
Камо га Мисо пренијела! У ком
Свијету живи! Од чега је бора
На челу и грч око тврдих уста!
Ал наједном је стао; тргнуо се.
Авет је пред њим. Сва је од блата
смрзнута,

Од синога и мрза. Стоји, студен ширн
И вели:

„Куд ћеш, дрзнице! Ја владам
У тој планини. Окрен се, гледај
Те јадне момке које оуд водикш.
Голк су, босн, биедно људско месо,
Невољна крв, што мој је дах смрзав
Камо их водик у патњу и у смрт!
Кипове од леда направит ћу од вас
И стајат ћете, крути, непомични.
У тамк ноћној и у светлу дањем
На овим горским стазама, знамење
Веље ми моћи, људма оломена
Да човек не см'је преко неких граница
Окрен се и врати у изгнје,
Да кости гријеш код огњишта свога,
Покоран и тих; — највећи је закон
Човечији: живјет, ма и како било!“

То авет рече; он очима блесне
И ватру проспе из пламених зјеница;
Оштру коња и немаи прегази,
Па викину с виса:

„Наприед!“

II.

Друг Тито јаше на челу колоне
Стазом све тврђом, мрзлијом.

Страшило ново сада пред њим стоји
И затвара му пут. Ох, грдио ли је!
Мршаво, жуто. Кожа на њем виски;
Клепећу у њем кости ко ораси
У празној врећи. Говори му:

„Стани!“

Гледај ме. Давно већ ме знаш, ал никад;
Читаи лик ми још не видје страши.
Онај сак, који већ те дуго прати
По опљачканим земљама, ко сјена;
И сједи у сваком дворништу, на сваком
Огњишту, у свакој штали; и руку тура
У сваку торбу; и зовем се Глад.
Слаш с тог коња; ја ћу да га јашим!
Па нека водим твоје биедне момке
По шумама и кланцима и пустињом.
У којим само кс и вјеверница
Налазе хране. Сенин црвен-заставу
Са стјега и дигни црни барјак мој!
Победи и славе је ту слави. Стани!
Онак се свих сања и врати се
Доље на равни. Орн, сиј и жањк,
Јер ништа нема важикје од хљеба.
И највећа је срећа трбуз пун!
Те узде дај ми и нестани!“

Тито

Са коња сиђе, ал се не окрену.
Пригну се к земљк, зграби груду блата;
У прах је смрчн и у жвало баци
Немани оној, кликну:

„Наприед! Наприед!“

III.

Друг Тито стиже на челу колоне
Под врх планине.

Литице и магла

Врхунац крију. Ондај гдје би могло
Уз напор проћи, нова авет сједи
На литици и гледа у дошљака.
Очи су њене ко у сове, њушка
Лисичја, зуби ко у штапора,
А сваки зглоб је грбава му тнела
Угласт и драчав. Гледа и говори:

„Откуда дође, пустилове! Куд ћеш!
Знаш ли ме! Ја сам отац свију сумња,
Несреће вјесник, претеча кајања.
Онај сам који оштре нокте има,
Да њима копа у савести вашој
Гроб, гдје ће трнут луда сања људска.
Што хоћеш! Чему дигну сву ту чељад
Да трпи и страда! Идеал је воће
Што зре на гранк коју никад не ће
Дохватит руна човечија; врхунац
Планине ове сиже до небеса.
Окрен се и сиђи, пустилове,
Па чин свој мјери према својој снази
И земљом ходај ситним корацима.“

Ал грму гром на врху планинскоме,
И вјетар духну, и магла се дигну.
Закрешти оро под облаком; засја
Сунце што славно сја и храни и грије;
И Титов глас се просу као дажд
На измучену чељад, увек жедну
Његових речди:

„Наприед!“

ОНИ СУ СЕ БОРИЛИ ЗА ПОБЕДУ

— Победа биће наша! То су речи које су гореле на њиховим бледим грчевито стиснутим уснама када су падали покошени непријатељском ветром по планинама и шумама, равницама и долинама — широм целе наше напаћене домовине. То су речи које су изражавале њихову дубоку, безграничну веру у победу наших народа над мрским фашистичким освајачима. И нису се узалуд угасили њихови млади животи на Козјаку, крај Сутјеске или Неретве, на Козјаку и планинама Словеније, или у страховитим фашистичким затворима «логорима».

Победа је извојевана, победа је нашла своју свест, својим осветничким бајонетима славни борци непобедиве Црвене армије херојски одбранили Стаљинграда и Лењинграда, борбом испред Москве, истрељењем фашистичке гемади у својој совјетској домовини, јуришем на хитлеровску Немачку и гажењем фашистичке звери у њеном сопственом берлогу. Извојевали су је херојски народи моћног Совјетског Савеза, без чије борбе данас б. о. не би било обавијено мраком у коме одјекну само окрвављене фашистичке чизме. Њу су извојевале војске наших западних Савезника и свих Уједињених народа у борби против фашизма. Покољу су извојевали наши нападници, али никад непоборени народи, наша јуначка Југословенска армија — слободитељица наше домовине. Њу мо добијали сваком борбом, сваком јуначком животом, сваком капљом крви, кроз славне подвиге у Првој, Другој, четвртој, Петој, Седмој непријатељској офанзиви, кроз немињене тешкоће и напоре. И данас наши народи са сигурношћу могу рећи: добро смо припремили сетву, наша четворогодишња жетва је богата и обилна. Другови, вјојци нема међу нама, а све пали али је дело, за које сте своје врати животи дали, победило.

У огњу и крви, у борби за слободу, ницали су хероји. Никада није тако јако забљештала безгранична љубав, оданост и пожртвованост наше омладине према својој домовини као кроз овај ослободилачки рат...

Младог загрљеница подрегли су страшиним мучењима. Тушли га, пребивали, ломили му кости. Фашисти су стели зверским поступцима присилити омладинског руковођицу јуначка Јошу Влаховића да открије рад својих другова. Његово лице је смрзавило. Крму је квасила подерано одело, али живе, дубоке очи гореле су за победу чак и онда када су га измрцвареног повели на стрељање.

Анте Јонич родом је из нашег јуначког Сплита у коме су мала деца разбијала електричне сијалице фашистима и ексерима бушила аутомобилско гуме, а одрасли одлазили у партизане. Сплит га добро познаје по његовим диверзантским акцијама. Дрхтали су фашистички кождери — грозница их хватала при помену његовог имена. А он је био неуморан и неустрасив.

У заносном јуришу за време непријатељске офанзиве, на челу свог првог омладинског батаљона, пао је Анте Јонич — Народни херој.

Војађанско село Реметица подрхтавало је од швапског налета и митраљеза. Немци су наваливали друмом. Али сигурна рука омладинца Бошка Палковчића — Пинкиа, није подрхтавала. Он је грчевито стегао митраљез и никако пропуштао швабе. Али ипак, Пинки је био готово сам, а он — хиљаде пазјарених звери.

Пинки је сломио митраљез и револвером убио швапског официра, али је мрак погинуо. Народ га је прогласио Херојем.

Полиција ју је тражила на све стране. Али је ипак Вера Шлендрова са лажним документима пролазила поред

самих њих, пробијала се кроз њихове заседе и одржавала вазу Главног штаба Словеније са партизанима Штајерска.

А кад су је ухватили, зато што ју је издао један изрод, фашисти су се церекали: Ха-ха, и ви стварате војску! Ко командује њоме — бандити. Нико не може победити Хитлерову армију!

— Наш народ ствара своју војску и он ће вас победити, пркосно је одговорила Вера падејући покошена.

Другарице Вера, ти си имала право. Наш народ је стварао и створио своју војску. Из малих партизанских група родила се наша Народно-ослободилачка војска и данас прерасла у модерну Југословенску армију, вичну временом ратовању. Њоме руководе искусни команданти, прекаљени у борби, способни за сложено фронтално ратовање и верни синови нашег народа. Наши народи се поносе својим командантима: Пеком, Кочом, Костом, Драпшином...

Стара погрљена мајка већ три године није видела свога сина Лунета. Колона је пролазила.

— Другови, познајете ли мога сина, мога Лунета — питала је борца.

— Знамо га мајко. Али, чујеш ли тамо грме топови — то твој Луно борбу води с Немцима.

А када се борба свршила Лунета су донели смртно рањеног на носилима. И није задрхтао њено срце. Она са тугула над сином и прошапугала:

— Чедо моје, дуго те мајка није видела. Јуначком си смрћу погинуо.

Карпови партизани су павали:

„Не плашмо се швапских крапоја
Нас помаже Црвена армија“.

Осећање да нису сједи у борби, да о с њима Црвена армија, братски народи Совјетског Савеза, још више је утврђивало решеност и веру наших борца. А млади командант Карпош рачуном је опалио у ваздух када је „Слободна Југославија“ донела вест да је совјетска мисија стигла у Врховни штаб. Он је у мислима, када је јуришао по стрмим бреговима Козјака и Герман-планине, гледао како се ваља незајакљива лава Црвене армије која мрви пред собом фашистичке хорде. Он ју је видео и онда када је пао смртно погођен на биљачи у борби против фашистичких полицајаца.

Са вером у победу Црвене армије пали су и омладинци Буде Томовић из Црне Горе, Слободан Принцип, Коста Боснић, Брацо Немет из Босне, падали су омладинци широм целе наше домовине.

Црвена армија је победила. Међусобна љубав, братство и јединство народа Југославије са народима Совјетског Савеза, краљу је исписано, а пре неколико недеља потврђено уговором о пријатељству, узајамној помоћи и послератној сарадњи. Оно што је годинама тнцало на дну срца наших народа данас је остварено. И уговор, љубав, братство и јединство вечно ће живети.

Сванула је зора слободе над нашом домовином. И у тој бедничкој зори, у ове велике даке када наши народи напрежу све своје снаге да изграде срећнију и лепшу будућност, наше срца подрхтавају топлим љубављу према свима онима који су тако несрећно дели своје животи за остварење ове велике ствари.

Слава нашим омладинцима-херојима који су пали за слободу наше домовине и својом краљу допринели победи над фашистичком Немачком.

Аца Шопа

Н. ЖУКОВ

ЗОЈА КОСМОДЕМЈАНСКАЈА

ПРЕД ПИОНИРСКИ СЛЕТ

Опште интересовање за организацију младих пионир расте сваког дана. То се примјетије код саме деце — пионира. Број чланова расте, рад се грана и добија сигурније и одређеније облике. Међу родитељима је испочетка било скепсуозна, неизвесности. Међутим, како се и родитељи упознају са циљевима и задацима пионирске организације, тако се јасно види да је повјерљиве већ освојено. Наставници су, у први мах, страховали да би ова органи-

те није само успјех пионира, него успјех целокупне омладине Југославије. То ће бити свједоштво о напорима и успјесима нове, младе, слободне и снажне младости.

С тога становишта ће сва јавност посматрати и просуђивати слет, тако треба да га прими и сва омладина. У припреме и организацију слета треба да уложи сву своју снагу и сву своју љубав.

На слету треба да се покаже што бо-

Далматински пионири вежбају

зације могле да постану терет школи и суларник ауторитету учитеља. Данас, када су намјере пионирске организације познате, међу наставницима свих школа овај рад стиче пријатеље. Наше новинаство показује велико разумевање за овај облик васпитног рада. Што је најважније сам маршал Југославије показао је јасно колико пажње посвећује најмлађим у држави, колику важност полаже на што бољи рад пионирске организације.

Благодарећи свему томе, организација младих пионира данас је обимна масовна организација, која се уздиже и шири, те обећава да ће, и поред неких погрешака у раду, постати оно што се од ње очекује, прави васпитач будућих грађана.

Пред нама стоји пионирски слет, који ће се одржати 22. о. м. по свим околним у држави. Тај слет је важан у сваком погледу. Он је јавна афирмација организације која треба да своју снагу покаже јавности, а и самим пионирима. Том приликом треба показати шта пионирска организација хоће и жели, показати шта је она кадра да учини. На слету ћемо омјерити снагу појединих организација на терену, упознати мале и велике, увидети недостатке да бисмо их могли да исправљамо. У том правцу је врло важно што се слет одржава истовремено у читавој држави. Тих дана ће читава Југославија жијети у знаку снаге и радости младих пионира.

Изад свега је важно што се слет држи у прве дане нове, велике, скупо стачене слободе. Он је за младе пионире завршетак тешког и мрачног живота, а почетак и увод у нове, веселе и ведре дане. Тај печат треба и слет да носи.

Млади пионири су саставни део УСАОЈ-а, који их руководи. Успјех сле-

ља сарадња свих васпитних фактора, а ту долазе и првом реду родитељи и наставници. Омладина треба да их заинтересује, да се о њима нитимом и другарски повеже у раду око слета, да се покаже хармонија у раду свих васпитача. Без те сарадње ће успјех бити мален.

Уложимо своје снаге у овај рад онолико колико је његова важност по васпитање нових генерација и по обнову отаџбине.

Бранко П. Сучевић

Ми млади трактористи...

Живот нас младих тракториста тече врло весело. Звук трактора не бисмо заменили ни најлепшом музиком, јер нам је драг и присан. Наша опалена лица смењива се на пролетњем сунцу, а трактор одмиче и указују се brazде из којих ће брзо нићи усев.

До недавно смо били нестручњаци (а нарочито ми другарице), па када се у Ирину ишло на тракторски курс, без оклевања смо се уписале. У року од месец дана смо положили испите, те сада већ увелико оремо. До сада смо нас 40 са 7 трактора поорали и посејали 700 јутара земље. Међу нама има и Мађара са којима се одлично слажемо.

Културно-просветни рад није заостављен. Одржавамо редовно конференције и издајемо зидне новине, али покрај свега нађемо увек времена за играње и шалу. Истина, оремо и дању и ноћу, али имамо смену. Кад наступи вече наше собе оживе; песма и игри трају до дубоко у ноћ. Затим лежемо да би били одморни за сутра.

Млада трактористичка иришког среза

МАРШАЛ ТИТО ПОЗДРАВЉА ОМЛАДИНУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Поводом Првог конгреса антифашистичке омладине Босне и Херцеговине који је одржан у Сарајеву, маршал Тито је упутио следећи поздрав омладини Босне и Херцеговине:

„Другови омладинци и омладинке наше јуначке Босне и Херцеговине,

Спрјечен развикој данашњих крупних догађаја нисам могао да одржим своје обећање да дођем и да вас лично поздравим на вашем конгресу. Чиним то овим путем са жељом да ваш конгрес буде снажан потстрек читавој омладини наше напаћене Босне и Херцеговине у напорном раду за изградњу нове федеративне Југославије, онакве Југославије какву је наша омладина још давно прије рата хтјела, а каква је данас већ створена — федеративна демократска Југославија равноправних народа, који треба да живе у братској слози да би могли створити покољенима сретну будућност. За такву Југославију наша херојска омладина, а нарочито омладина Босне и Херцеговине, дала је десетине хиљада младих живота.

Желим вам много успјеха у вашем раду.

Нека је слава омладинцима и омладинкама који су дали своје животе за данашњу победу.

Смрт фашизму — слобода народу!
Маршал Југославије
ТИТО

ЗА МАСОВНИ И СВЕСТРАНИ ФИЗКУЛТУРНИ ПОКРЕТ

7 и 8 априла је одржан у Београду састајак претставника физкултурних и спортских организација из свих федералних јединица. Циљ састајка је био: доношење заједничког плана рада и формирање јединственог физкултурног руководства Југославије. Састајку су присуствовали и гости из Централног спортског савеза Бугарске — Марко Божаров и Георги Павлов, затим министар просвете владе демократске федеративне Југославије — Владислав Рибнић, претставник Јединствених синдиката Јосип Цазан и члан политичког одјељења Министарства народне одбране Владо Мађарић.

Састајак је отворио друг Мирослав Кречић поздравивши присутне и предаши делегатима из Бугарске велики букет цвећа. Министар просвете Владислав Рибнић је поздравно рад конференције и подвукао њен значај за развикој физкултуре и спорта. Бугарски делегат Марко Божаров је, бурно поздрављен, предао нашу физкултурну организацију у име Централног спортског савеза Бугарске почасни печар и у свом говору нагласио да ће физкултура још више продубити братство и јединство наших братских јуноспљеничких народа.

После поздравних говора делегата, друг Мирослав Кречић је одржао реферат о организационим формама рада нашег физкултурног покрета. Осврнувши се на нездраво стање спорта и физкултуре у старој Југославији, дру Кречић је скренуо пажњу на основне замјетке нових схватања и принципа у физкултури која су се изграђивала још у првим годинама народно-ослободилачке борбе, управо онако као што су је у то време изграђивала и нова, здрава схватања у свим гранама нашег друштвеног живота.

Наш физкултурни покрет мора да буде масован и свестран и он не може да се одвоји од народног живота, него мора с њим да буде најтежије повезан. Он мора да допринесе свој удео у васпитању нашег младог покољенија који ће бити способно да одбрани тековане наше борбе и да нашу поплаћену и уништену земљу изгради к учини лепшом него што је икада била.

Из тих основних принципа, рекао је друг Кречић — произлазили су организациони облици и систем рада како основних физкултурних јединица, тако и физкултурних форума, почевши од најмањих, па до форума појединих федералних јединица где су они већ обликовани.

Указавши на неке недостатке и грешке физкултурног рада друг Кречић је, поред осталог, споменуо да нама недостаје активне спортске пропаганде, приредаба, такмичења, слетова и сл.

После овог реферата, делегати су изнели стање физкултурних организација у својим федералним јединицама.

Из тих извештаја може да се види да је на пример у Хрватској физкултура спонтано обухватила и најзабаченије крајеве који су дотада били ослобођени, да су у читавој Војводини никле нове физкултурне организације, да се у Македонији спрема физкултурни слет који ће се одржати месеца августа у Скопљу. У Босни и Херцеговини су формирани грађски спортски одбори, а после ослобођења су створени услови да се физкултура прошири на село. У Србији постоје услови који дају могућност продорама физкултуре у најшире народне масе.

У дискусији која је отворена после подношења извештаја и испитног са претсена сва питања и донесени закључци о свим актуелним проблемима физкултурног рада. Највише се пажње посветило оснивању физкултурних удружења и ликвидирању старих спортских друштва која не одговарају данашњим условима физкултурног покрета — е осим тога многа су се активно остварила о народно-ослободилачку борбу.

Прихваћено је гледиште да сви чланови старих клубова нису сарађивали са окупатором. Али ти клубови због своје немасовности неће моћи да наставе рад.

Осим тога се дискутовало о решењу питања спортских традиција и старих имена клубова, о васпитању спорте публике и сл.

На крају конференције је формиран Физкултурни одбор Југославије који је састављен од делегата федералних јединица. Осим тога је изабран секретаријат као извршно тело одбора са седриштвом у Београду. У секретаријату су ушли: Мирослав Кречић, секретар, Радо Дугоњић, секретар ЦО УСАОЈ-а, инж. Обрад Бојовић, Бранко Полић, ректор Школе за физичко васпитање, Михељо Шаабнић, члан Главног одбора Јединствених синдиката, Радоје Марковић, новинар и инж. Микица Арсенијевић. Изабран је и физкултурни одбор за дан физкултурника који треба да се одржи у јесен.

На крају је усвојена резолуција у којој је између осталог речено:

Физкултура као саставни део општег обрзовања треба у новој демократској федеративној Југославији да обухвати најшире народне масе града и села. Да би се физкултура у Југославији развила у широки масовни покрет она ће се ослањати у свом раду на синдикалне, омладинске и друге масовне организације...

На тај начин основана физкултурна друштва имаће своје границе и свакој младости, радницима, устенови, у свакој школи, дому, а већ, у самом почетку, моћи ће да обухвате својом широм и оне који никада досада нису имали прилике и могућности да се базе физкултуром.

Да би физкултурни покрет свестрано развијено способност физкултурника, нове организације оживљаје у свом докоњу више грана физкултуре, а безвезно је основано телесно вежбање које већ само по себи свестрано развија тело.

Овако постављена физкултурна друштва биће јошне организације, које ће се битно разликовати од бивших спортских клубова који су редовно били успи т једнострани, по карактеру свога рада често центри за раскиривање шовинистичких такми и који су професионализмом увели у физкултуру најпљавији трговачки дух.

Из овакх принципа произлазе задаци физкултурног одбора Југославије који ће у свом раду обухватити и депскирут дванадесетак некадашњих савеза и на тај начин правилно и равномерно оазвијати у читавој земљи физкултурни покрет — дајући му јединственост идеја, плана и живота.

Овај свезани одбор као претставник физкултурног покрета Југославије претстављаће Југославију у међународном физкултурном погледу и организоваће физкултурне манифестације, које ће допринети међународном зближењу братских словеничких народа.

Резолуцију су потписали сви делегати.

После тога састајак је завршен.

ОМЛАДИНА ИСТОЧНЕ БОСНЕ У СРЕМУ

25 априла у Бијелини је формирана омладинска радна бригада из Источне Босне. Око 300 омладинаца и омладинки, подељени у 6 чета, дошли су на рад у етаре румски и иришки. Три чете су су саставиле на Црној пустари, а по једна чета на Кипоцима, у Врдинку и Бешенову.

Дошла је вредна и пожртвована омладина јуначке Босне, која је толико дала

дошло до изражаја у прославама Првога маја, које су одржане у Врдинку на Венцу у Фрушкој Гори, у Петровцима заједно са омладином оближњих села и места. Одржане су спортске вечје, утакмице, и културне приредбе. Сремци су се грабили ко ће да прими преноћиште Босанце. За време ускршњих празника ишли су у Ривницу и Жарковце. Када су се после прославе

На сети

СЛАВОНСКА ОМЛАДИНА КРОЗ БОРБУ

Испод Палуна на једном месту, руршевине говоре да је било некада овде повеће место. Усред њега коки се на високом брду стара гредина — Воћина, око које су већ заруђале, у густом реду поређане, одбранбене жице. Гредина је некад била попрште тешких борби, свака стопа земље на успону к

је тада стегла срце и писала мајци: „... дала си три сина, три јунака за свој народ, буди мајка поносна!“

Чехиња Мања Долежал болничарски својим примером по стои пут је по тврдила братство словеничких Чеха са Хрватима и Србима, који данас несвабино бране земљу да би у њој осигурани себи достојно место.

Она је спела много живота. Једном, пред непријатељским тенком пао је ађутант батальона. Мања је трчала до њега брисаним простором. Пала је тешко рањена. А када су је износили исприкиданом гласом је молвила:

— Оставите мене, изнесите раненог ађутанта! и то су биле њене последње речи.

Припреме за Први конгрес омладине Хрватске понеле су ову омладину. Зајста, није редак случај да појединци и целе чете (вођајући клич Првом конгресу и говоре упадајући у бункере): „Непријатеља мора знати да смо омладинци и да се припремамо за конгрес!“

Млади курси Фроља Галко добио је поруку из батальона с којим је морао поћи у штаб бригаде. Пут је водио брисаним простором који је био изложен непријатељском видјку. Поцао је. Није ни шестину пута превалио и осетио је тешку бол. Ков је цурком цурнула из ране. Није сустао, а није клонуо. Стигнуо је зубе и кроз даљну ватру продржио до штаба. Стигао је коначно са извештајем блед, али радостан. Он је достојно извршио свој задатак.

Овако се бори омладина Славоније. Она је на бојним пољима исписала током четрири године страњичке историје своје кола, увек свога народа. Данас, кад је Славонија ослобођена, она ће наставити даље рад чувајући тековане борбе и изграђујући своју опустошену домаћину.

народно-ослободилачкој борби, да и она допринесе свој удео на пољопривредним радовима у Срему, да се кроз рад повеже и зближи са омладином Јасена, да учврсти и појача јединство читаве наше омладине.

Пуки одушевљења, они су се одмах јављали чим су чули да се иде у Војводину. Из неких крајева као на пр. из Олова, из Бирча, ишли су по 80 и 100 км пешко, боси, само да стигну у Бијељини, одакле су сви заједно кренули преко Шапца за Срем.

Има ту много омладинца и омладинки из крајева који су најактивније потпомагали народно-ослободилачку борбу, који су и раније дали све од себе за наше партизанске одреде, а који су и данас међу правима и истичу се непрестано удерничким залагањем, да се све што се постави, па било то окопавање винограда, или редови на сети или чистиће поља од заостале шаше, што успешније и боље уради.

Друга, пета и шеста чета је за два дана очистила од шаше педесет јутара и дала 320 радних раде. На раду су се највише истакли 20 омладинца и омладинки са Озрена, од којих се нико не може посебно похваљати, јер су се сви најпожртвованије залагали.

У првој чети омладинко муслиманка, које нису никада ни виделе машине сељаци, показале су се одлично. У првој чети су посејали око 60 јутара и подраљали око 50 јутара, преко 25 јутара су очистили од шаше, а такође су редили на окопавању винограда.

У трећој чети се истакла у окопавању винограда Анција Крстић, која окопа 1,5 јарсту, док други окопају једну. За њом не заостаје много ни Љубица Перкић.

Нераскидино братство омладине је

Петнаестогодишња бригадир

њој, натопљена је крвљу и прича о језавом отпору устава и легионара који су дуго бранили ову тврђаву. Овде је у једном јуришу пало осам омладинки — бомбаша. Овде су оне показивале пут осталима, који су у безбројним јуришима коначно освојили тврђаву.

О омладини Меци Манчиловић из XII ударне бригаде требало би писати много. 15-годишња Маца је пошла давно, испраћена родитељским благословом, у борбу. Она је данас крајбри Чобанија XII ударне бригаде. У борби код Чаплина је јуришала са своја два брата. Чаплин је пао. Пала су и њена два брата, док се трећи био већ давно изгубио негде у некој борби. Маца

Приредбе совјетских уметника у иностранству

У места, која су још недавно била попретице жестоких борби, дошли су претставници совјетске културе.

Црвена армија је отворила читавом свету очи и показала праву војну и економску моћ Совјетског Савеза, она је показала величину руског националног духа, који се исполио у моменту смртне опасности. Руски уметници су својим срца слушаоцима и гледалаца у иностранству, дубином своје уметности, богатством њених боја, царом њених мелодија, високи нивоом уметничког извођења. Многи слушаоци концерата ван граница признали су да су совјетска и класична дела која су извођена у концертним салама просто подигла завесу лажи и предрасуда, коју су у току много година искусно постављали непријатељи.

И зато не треба да чуду одушевљење посла сваке приредбе совјетских позоришних и варијететских уметника. Концертне сале Букурешта и Београда, Хелсинкија и Софије не могу да приме све оно који желе да се упознају са совјетском уметношћу.

Совјетској култури дала су дубоко признање наша браћа по борби против фашизма — Југословени. Претседништво АВНОУ-а је наградило совјетске уметнике који су наступали у Југославији: В. Барсову, С. Месерер, М. Козолупову, С. Образцову и друге одредом „Братства и јединства“. Доктор Рибар је рекао, дајући ордене, да је ова награда, учињена на иницијативу маршала Тита, дар читавог народа Југославије. У забављивим речима доктора Рибара, звучала је искрена захвалност совјетским уметницима за задовољство које су они пружили и за оно велико културно дело које они раде, упознавајући народе Југославије са совјетском уметношћу.

Са огромним успехом су одржане гостовања Црвенозаставног ансамбла, црвеноармејске песме и игре СССР у Финској. На концерту у Хелсинкију, који је био приређен за чланове друштва „Финска—СССР“, присуствовало је 8.500 људи. Међу њима су били министри финске владе, јавни радници, књижевници и уметници, официри финске армије. Градска управа града Хелсинкије приредила је у част претставника совјетске науке и уметности пријем, на коме су присуствовали учесници ансамбла на челу са својим руководиоцем, Народним уметником СССР А. Александровим. Сваки концерт је, а било их је око 10, изазивало одушевљене овалације.

Пред нама стоје белешке утисака које су написане одмах после концерата у различитим финским градовима. Ево неколико од њих:

„Вечерас смо успели да видимо и чујемо „тајно оружје Руске“, којом је снагом руски народ могао да поднесе све тешкоће рата.“

Инокане

„Певали сте о себи, о срцу народа. Присуствујем шестом концерту и добићу још једанпут. Хишна наша земља је била одлично отпевана. Невероватан концерт. Живела Црвена армија.“

Сула Линдберг

„Дошли сте, певали, играли и победили. Срдачно захваљујем.“

В. К.

„Својим певањем сте победили наше срца. Ићи ћемо руку под руку слободи и светлости. Нека се настави наше пријатељство.“

О. Халас

»Ваша приредба је превазишла моје очекивања. Била је препуна топле срдачности... Толико је величанствена способност владања људском душом да је мени, хладнокраном Финцу, немогуће да то изразим довољно јасним речима. И због тога, ошамућен и зачуђен, могу да кажем само једно: све је било величанствено! Искрено вам захваљујем за концерт који је загрејао моје срце. Са хиљаду захвалности и надем да ћу вас ускоро поново видети.“

Поручник Л. Е. Миотинен

И на крају још једна кратка али карактеристична белешка:

„Ако је душа народа тако света и чиста као његова уметност — онда је она бесмртна...“

С.

Навели смо, разуме се, само мали део оног огромног броја однега одушевљења, којима су пуна стране књиге, које пишу слушаоци после концерата. Али и ова су примери довољни да се добије слика о успеху, који је приредбе Црвенозаставног ансамбла у Финској. Сада, у светлости војних победа наше земље, успеси њене уметности још више отварају пред људима у иностранству тајне снаге нашег народа, који је умео да створи прекрасне културне драгоцености и да их пожртвовано брани.

И. Игорјес

(Из „Совјетске уметности“)

ПРОСЛАВА ГОПИШЊИЦЕ ШЕКСПИРОЗОГ РОЂЕНДАНА У МОСКВИ

У Москви је одржана 23 априла традиционална конференција посвећена рођендану великог Шекспира.

Професор Михаил Морозов, директор шекспировске секције у Свесавезном позоришном друштву, изјавио је претставнику ТАСС-а: „Ми брижљиво припремамо конференцију посвећену Шекспиру на којој ће изнесту уметници Шекспирових драма Микелелс, Јуриј-Завацин, Алексеј Попов одржати предавања. Моје предавање носило је наслов: „Шекспир на совјетској сцени за време рата“. Проучавање великог енглеског драматурга није престало у Совјетском Савезу ни за време рата. Песник Борис Пастернак сада преводи „Хамлета IV“. За време рата он је превео „Ромео и Јулију“, „Хамлета“ и „Отела“. Ускоро ће Академија наука СССР издати монографију „Проблеми совјетске шекспирологије и позоришта“ и другу књигу „Историје енглеске литературе“ у којој је главна пажиња посвећена Шекспиру. Шекспирска секција одржава недељне седнице. На конференцији ће писец Корнеј Чуковски изнети како је стекао искуство приликом превођења Шекспирових дела. Познати критичар Абрам Ефрос ће говорити о новом начину стављања Шекспирове комаде на сцену. Прошле године је у московским институтима дипломирао велики број младих талентованих шекспиролога. Неки од њих ће на конференцији одржати предавања. После конференције ће уметници декламовати одломке из Шекспирових дела. (ТАСС)

КУКРИНИКСИ:

АУТОПОРТРЕ-КАРИКАТУРА

И њихово је оружје допринело победи

Пре 12 год. Максим Горки је написао младим совјетским уметницима — Михајлу Курпирјанову, Порфирју Крилову и Николају Соколову, који су још од студентских година уједињени у уметничкој сарадњи под псеудонимом Куркриникси:

»Не знам да ли је постојала, али не мислим да је у области карикатуре могла да постоји таква једнодушна и нераскидива тројка као наши Куркриникси. Њихов таленат је признат; у току 6 год. својим духовитим; веселим радом одлично су доказали непрекиданост њиховог развоја и значај њиховог стваралаштва... Желим њиховој тројци још тешке пријатељство, још већу једнодушност у раду.“

Уметници успешно остварују пошту Горки. Кроз ове године они су постигли широку популарност и признање не само у совјетској земљи, него и у иностранству. Свада врло добро познате и воле Куркриниксе — ауторе дивних сатиричних цртежа, великих сликарских платна, портрета и лирских пејзажа.

Од почетка Отаџбинског рата Куркриникси побеђују непријатеља својим сатиричним оружјем — заједничком карикатуром, која га уништава, актуелним патриотским плакатима. Плодан рад уметника добио је високу оцену: 1942 год. била им је дата Стаљинова награда првог степена, а исто тако су добили назив заслужних уметника.

У малој ратној соби Куркриникса стоји на столу парче хартије; на њој је сликак неодложних ствари: рад за новине, часопис, војно издање. Куркриникси раде много: рађа се тома, сва тројица раде скице, бира се најбоља, анализирају је. Затим један од уметника прави цртеж, који други употпуњују.

Клубови дечана у Сједињеним Америчким Државама

Организација „Амерички клубови дечана“, која обухвата дечаке од 10 до 18 година, повећала се и проширила је своју делатност за протеке две деценије и данас има своје огранке у свим градовима Сједињених Држава. Омладинци свих вера и различитог националног порекла имају услова за демократско васпитање и разоноду.

Кад су Сједињене Америчке Државе

ушли у рат, њени дечаци су желели да помогну у ратном напору. Одговор њиховог рада за победу. Добровољци за победу су скупљали старо гвожђе, хаотију и метал, радили као осматрачи и стражари на станицама за ваздушну одбрану, обучавали голубове писмоноше и израђивали моделе авиона и бродова за војску и морнарицу.

Сада различита издавачка предузећа Москве спремају нове албуме Куркриникса: „Црним на белој са текстом С. Маршана и албуме политичких карикатура.“

... Пошто смо уништили полицијаци и ровови се напунили њиховим прљавим лешинама, склизим у свло. Ту видиш баку како је загрлила једног партизана и кроз сузе му говори: „Е, синко, нек вам је алаш што сте побили оне изелице. Већ нам се поделе на главу. Јерехе масо нису могли да једу већ увеак тражили дебелу јагњетину. Када су долазили у кућу не питајући узимали су све што су желели — били су господари наших кућа и нашег рада. Јело и воду нису сами носили, већ су тражили да им сеоска девојке носе чак у ровове — „од турке полошо синко“. Стигла их је казна, синко, што су тражили — то су и нашли. Ви да сте живи, синко, увек тако да тучете проклето фашисте, док се потпуно не ослободимо“.

Македонски борци пишу

Пут једног овчара

„Дуго године сам био бедно награђени овчар. Напасао сам стада мојих праких братучеда. Досада ја нисам знао шта је празник. Време сам проводио по торовима и за оцама. Скитао сам се са планине на планину, не мешајући се са народом. Никаква награда, никакву плату нисам добијао за мој даноноћни, тежак и нељудски живот. За цео мој рад добијао сам обећање: „Ти само ради, а ми водимо рачуна о тоби, теби сада не треба новац.“

У таквим приликама дође још и окупације Македоније и са њом фашистичко ropство. Фашисти су ме стално гонили, зато што сам крио и хранио партизане. Несталоше још црњи дани за мене. И када ме фашисти позваше да служим њиховој окупаторској војсци, савест ми није дозволила да служим баш фашизму, који је био узрок мог црног и нимало веселог живота. Остајало ми је само једно: да ступим, као сви верни синови нашег народа, у редове наше НОВ. У редовима наше војске, ја сам први пут у своме животу доживео веселе и радосне дане“.

Сања Кардуловски, зам. политком. III чета I бат. (Из батаљонског листа — целна свеска „Нашот пат“ I батаљона)

Зашто сам постала партизанка

„Често су ми другови и другарице партизани упитивали питање: „Зашто си постала партизанка?“ Одговор што сам ја давала увек је био један. Ја сам сеоска девојка и као такав радила сам дан и ноћ. Живот ми је био празан. Нисам више могла да гледам бедни живот мог поробљеног народа над којим је окупатор вршио зверства. Много пута сам размислила: зар ли Македонци нећемо да живимо једним бољим животом, зар нема сеоским девојкама не треба просвета и култура? И ја самљокох с пушком у руци заједно са борцима наше славне НОВ да донесем слободу нашем измученом народу, да у нашим селима блесне зрак културе и просвете, коју су нашем народу поробљивачи ускраћивали“.

Даска Тошовска, болничарка II чете II батаљ. (Из батаљонског листа — целна свеска „Нашот пат“ II батаљона)

Народ у борби у Стрмашеву

„... Пошто смо уништили полицијаци и ровови се напунили њиховим прљавим лешинама, склизим у свло. Ту видиш баку како је загрлила једног партизана и кроз сузе му говори: „Е, синко, нек вам је алаш што сте побили оне изелице. Већ нам се поделе на главу. Јерехе масо нису могли да једу већ увеак тражили дебелу јагњетину. Када су долазили у кућу не питајући узимали су све што су желели — били су господари наших кућа и нашег рада. Јело и воду нису сами носили, већ су тражили да им сеоска девојке носе чак у ровове — „од турке полошо синко“. Стигла их је казна, синко, што су тражили — то су и нашли. Ви да сте живи, синко, увек тако да тучете проклето фашисте, док се потпуно не ослободимо“.

Димитрије Јанев, политделегат I чете III бат. (Из батаљонског листа целних новина — „Нашот пат“ (Наш пут) III-ег батаљона).

Борба за равноправност држављана не само што се тиче употребе његовог језика пред властима и васпитања на матерњем језику, већ и као човека са социјалним правима — од којих најелементарније на пуновредан живот — потстракавала је рад на што бржем подизању културног степена Словенаца, како би се они могли и у том погледу такмичити са Италијанима. Отуд је и оно одушевљење којим тај живот прихвата сваку побуду и на културном пољу, а које често изненађује некиформисани свет.

Ова редознатност народа примамљује културне раднике и из унутрашњости Словеније. Навешћемо само неколицину писаца и песника који су радили у Трсту, међу њима Јелена и М. Равникарје. Фр. Цегнар је уређивао прве бројеве „Единости“. У овакја доба истабили су се као омладински лица Рибичић и Карал Широк. Позната је песма Драгутине Кетеа „Помол св. Керла“. У Трсту су радили и сликари Чрнигој и Банџи, те вајар Горше.

Радо је боравио у Трсту и Иван Цанкар, који је априла 1918 год. одржао управу историског предавања „Очишћање ин помлоњењен у коме је позивао словеначке радне масе у борбу за независну југословенску државу.“

Тај наурујук у нову државу Цанкар је исповидао баш у Трсту, који је данас слободан захваљујући подизања народно-ослободилачког покрета, који је наставаљач Цанкарских идеја.

Л. Б.

КУЛТУРНИ ЗНАЧАЈ ТРСТА ЗА СЛОВЕНЦЕ

Сву културну делатност тршћанских Словенаца карактерише једна значајна црта: све што су они створили на културном подручју створено је властитим народним снагама, без икакве подршке од стране власти, штавише, против њихове воље. Они нису имали државе, а општину су држали италијански шпанци, који су у страк у за свој положај опетали културни развој Словенаца, свесни да јачање културе једног народа да значи и јачање његове политичке снаге.

Словенци су имали мало богатих добротвора који би њихову културну установу помогли новцем или задужењима. Економска основа за њихову културну делатност је створена приликом малог човека, организовао у различитим културним друштвима, „читаоницама“, певачким хорovima, сталешким организацијама или касније у политичким партијама. Тај мали човек је градио, прилогом својој организацији или малим улогом у новчаном заводу, народне домове, издржавао часописе и новине, као и школе, које је пожељно његово дете. Општинско веће, које је умислило о праву земљишког већа, тражило је од њега порезе, али је одбијало да му призна макар само једну једину школу у граду.

Читаво културна зграда тршћанских Словенаца оснивала се на начелу самопомоћи. Када су Словенци морали да констатирају да њихова борба у погледу јавних школа, коју су водили преко десет година било у општинском већу било код централних државних власти, није уродила плодом онда су преко „Друштва св. Тирила и Методија“ сами прикупили потребна средства за подизање и издржавање школа. Тршћанска посвојеница, која се приликом малих улога развила у добро финансирано новчаном заводу, подигао је 1904 год. палату „Народног дома“ где се брзо сконцентрисао сав културни и политички живот Словенаца.

У „Народном дому“ је било смештено народно позориште, чија се управа налазила у рукама „Драматичног друштва“ (осн. 1902 г.). Ово друштво је запитало неколицину првокласних глумца, који су касније — пошто су фашисти спалили и „Народни дом“ у центру града као и све остале — са успешном наступали у Љубљани. Од „Певског и гласаног друштва“ развила се музичка школа „Гласбена младица“. Низ културних друштава с певачким хорovima указује на нарочиту наклоност Словенаца према музици, а нарочито певању. У Трсту је радила неколицина

познатих словеначких композитора и диригента, као Х. О. Вограц, Иван Грбеч, Василиј Мирк, Срећко Кумар и В. Шонц, коме се једном пружило прилика да још првих година италијанске окупације присуствује једном концерту „Училишког хора“ у Трсту и да посматра с каквом преданошћу народ прати извођење Моцартевих руковети. Он је онда морао осетити духовно јединство наших народа, које су спречале политичке границе.

Трст није могао да оригиналним делима на подручју литературе и уметности уопште допринесе словеначкој култури онолико колико на пр. Љубљани, пошто су снаге талентованих људи потпуно апсорбована борбом за одбрану народа. Баш из тог разлога се развила нарочито публицистика и није случајно што је приликом њиховог извођења у Љубљани констатовано да је била штампала релативно највише раширена баш у словеначким областима које је 1918 г. записала Италија. (Год. 1930 укинула је у Италији сва штампа на словеначком и хрватском језику.)

Још 1849 г. „Словенско друштво“, основано у револуционарној 1848 г., почело је да издаје на словеначком и хрватском језику „Словенског родољуба“; касније се појавио „Јадрански Славјани“. Крајем Баховог апсолутизма оснивао је културни и политички живот Словенаца, попраћен новим листовима, као „Илирске Приморје“, затим „Словенски Приморје“ итд. Истарски Хрвати, чији се политички и кул-

турни центар својом налазио у Трсту, оснивали су два органа „Наша slogа“ још 1870 год. Јаче струјине политичког живота после оснивања „Политичког друштва Јединости (1874 год.)“ донело је нову штампу и нове публикације. Год. 1876 основана је „Единости“, која је издржала и најтежа времена под Аустријом, а 1928 г. угушена од италијанских власти. Један од најистакнутијих публициста Јосип Годин Верделски је објавио 1872 год. дело о историји Трста. Треба истаћи живу делатност просветних радница, као што су била Марица Бартолова, Иванка Клеменчићева и Мар. Степанчићева, које су се окупиле око „Словенке“ и других женских часописа.

Опјасност да народ после затварања школа остане без сваког васпитања и духовне хране је дала потстрека поборницима нових публикација. Набрајање књига, издавачких предузећа и периодичних публикација намењених популаризацији науке, одједном би нас и сувише далеко. Од периодичних публикација треба поменути омладински часопис „Наш род“ и „Женски свет“. Карактеристична за ова два часописа је чињеница што су у Југославији, пошто им је штампање у Италији забрањено, достигли огроман тираж. У току последњих 15 година италијанска окупације власти су угушило сваку културну делатност Словенаца и Хрвата. Под најтежим казнама забрањено је штампање сваке публикације, па чак и обичних календара без икаквог коментара и верских књига. Распуштене су и све културне организације.

МАЛИ ЛЕКСИКОН

КОНФЕРЕНЦИЈЕ И САСТАНЦИ НАШИХ САВЕЗНИКА У ТОКУ ОВОГА РАТА

У другом светском рату Уједињени народи успели су да победе фашистичку Немачку захваљујући јединству које је створено у целом слободољубивом човечанству, у борби против заједничког непријатеља — фашизма, непријатеља свих народа света. У стварању јединства Уједињених народа много су допринели састанци и конференције које су одржаване у току овога рата између СССР, Велике Британије и САД.

Чувена Атланска повеља, која је донесена 14 августа 1941 године приликом састанка Черчила и Рузвелта, се којом се сагласно и маршал Стаљин, гарантовала је свим народима срећнију будућност. Нарочито је позната трећа тачка из ове повеље у којој се каже:

„Поштује се право свих народа да одаберу облик владавине којим ће живети, желећи да суверена права као и управљање самим собом буду враћена онима који су њих били силом лишени.“ У овој повељи се такође каже да се оствари пуна привредна сарадња са циљем да се обезбеде пристојни услови рада, привредни напредак и социјална сигурност.

5 јануара 1943 године одржан је састанак у Казабланци на коме су присуствовали Рузвелт и Черчил. На овом састанку расправљали су се поред политичких и економских питања углавном проблеми војног карактера и створени су планови за војне операције у Северној Африци и Пацифику.

Средином септембра 1944 г. одржана је конференција у Каибеку на којој су били председник Рузвелт, премијер Черчил и водећи политичари Енглеске и Америке. На њој се углавном расправљало питање што скорбије завршетка рата у Европи и пребацивања енглеских и америчких снага на Пацифик, против Јапана. На њој су расправљана разна економска, финансијска и дипломатска питања.

На Московској конференцији која је одржана 19 октобра 1943 г. где су присуствовали министри СССР, Енглеске и САД-а и Техеренској конференцији која је одржана 3 децембра 1943 г. где

су се састали први пут маршал Стаљин, председник Рузвелт и премијер Черчил решено је да се скрати рат и натера Немачка на безусловну капитулацију. На конференцији у Москви и Техерану подучено је начело да сами народи одлучују о својој судбини и о свом уређењу итд. Донесена је одлука о кажњавању ратних злочинаца. Ова је одлука од велике важности јер је гаранција да се неће догодити као после првог светског рата да злочинци могу после рата некажњени спремити нове империјалистичке планове.

Средином октобра 1944 г. одржан је састанак делегата САД-а, СССР-а и Енглеске у Дамбартон Оксу близу Вашингтона. На овој конференцији расправљало се питање међународне организације сигурности. Претставници трију сила постигли су успехе у припремама стварања такве организације која ће моћи спречити свако нарушавање мира после рата.

Кримска конференција на којој су учествовали маршал Стаљин, Рузвелт и Черчил завршена је 12 фебруара о. г. Израђени су детаљни планови за потпуно уништење фашистичке Немачке и надзор над Немачком после рата. Одлучено је да Немачка плати репарације тј. да плати ратну штету, да изгради оно што су немачки злочинци у овом рату порушили. У том смислу је одлучено да се 24 априла одржи конференција у Сан Франциску која је данас још у току.

Решите овај задатак

Пионери два села су се такмичили: ко ће више сакупити старог гвожђа, набрати лековитог биља за чај, ко ће боље уредити своју школу. Договорили су се тако да пионери који буду боље радили добију поклон од другог села. Пионери оба села су вредно радили, али су ипак пионери првог села победили и зато добили као награду пакет у којем се поред осталих делова налазило и 17 јабука. У поспрат-

ном писму је било написано да су јабуке намењене двојци најбољих ударника, али тако да најбољи добије једну половину, други једну трећину а трећи једну деветину од целог броја јабука. Пионери су почели делити али никога нису могли поделити тачно. Одједном се један пионир сетио и поделио је тако како је било написано у писму, а ни једну јабуку није секао. На који је начин он то учинио?

Курс физкултурника у Београду

22 марта почео је физкултурни курс у Београду који је организовао Централни одбор УСАОЈ-а у заједници са Школом за физичко васпитање. Курс је похађало 67 омладинаца и омладинки из свих крајева наше земље. За време трајања курса омладинци и омладинке спремиле су свечану академију у којој су биле тачке из гимнастичких часова, песама и рецитација. Ова је академија одржана у сали њихове школе. Омладинци и омладинке који су били на овом курсу стекли су доста знања тако да ће моћи, као физкултурни руководиоци, у својим околностима да развију спортски и физкултурни рад. Они треба да организују и штафету из свих крајева земље до Београда преко које ће омладина читаве Југославије послати маршалу Титу поздрав на његов рођендан.

Обнова физкултурног живота у Војводини

У Војводини је већ почетком пролећа у многоме оживео спорт. У спорту и физкултури учествовале су широкe масе омладинаца и омладинки.

Иницијативни одбор за спорт и физкултуру у Војводини досада је одобрио рад многим физкултурним друштвима. Ту спадају омладински и раднички клуб из Земунa, „Слога“ из Панчева, „Десети октобар“ из Беле Цркве, „Јован Микић-Спартак“ из Суботице и други клубови.

Осврти

ФУТБАЛСКА УТАКМИЦА ИЗМЕЂУ БЕОГРАДСКЕ ОМЛАДИНЕ И СОФИЈЕ

Првог дана Ускрса одржана је велика фудбалска приредба на игралишту „Југославије“ у Београду. Омладинска репрезентација изашла је са

ФИСОС-а мајор Обрад Бојовић и др. њиховом вођи пута црвену заставицу. Затим му је једна омладинка предата букет цвећа, после чега се вођа бугар-

Момент са утакмице између Софије и београдске омладинске репрезентације

следећим тимом: Мркушић, Станковић, Петровић, Бајић, Пешић, Ђурић, Шапицац, Митић, Језеркић, Пенечкић и Хорватиновић. Међу играчима Софије били су познати стари играчи Петров, Триков, Милев, Чоквић и други. Пре све репрезентације заједнички захваљно на указаном гостопримству. Игра је била врло узбудљива и интересна. Ова утакмица је ипак била почетак утакмице, после поздравља испред управе ФИСОС-а поздравиле је бугарске фудбалере председник

једна од најбољих које су играле у Београду од Ослобођења. Прво полувреме завршило је резултатом 3:0 у корист београђана, док је крајњи резултат био 5:0. Голаве су дали Ђурић, Пенечкић, Шапицац, Хорватиновић и Бајић. На утакмици се показало осећање братства код наше публике према бугарским спортистима и ова спортска приредба допринеће учвршћењу братства са бугарским народом.

Кратке спортске вести

На Ускрс је одиграна утакмица између репрезентације Војводине и војне репрезентације Београда. Кроз целу игру војвођани су показали надмоћност тако да је утакмица завршила са 8:0 у корист војвођана. 6 априла је одиграна у Нишу пријатељска утакмица између XXII српске ударне дивизије и Радничког клуба.

После живе и надмоћније игре успели је XXII дивизији да победи свог противника са резултатом 5:0. На игралишту чабанског РСК „Борац“ одржане су 6 и 7 априла две утакмице између РСК „Борац“ из Чака и РСК „Графичар“ из Београда. Обе дана је победио домаћи тим са бољом и надмоћнијом игром.

ДЕВЕТИ ЈЕ ДОШО МАЈ — ЗЛОЧИНЦИМА САД ЈЕ КРАЈ

Пратећи Или Кушчић, Снежана Орела, Милутиновић

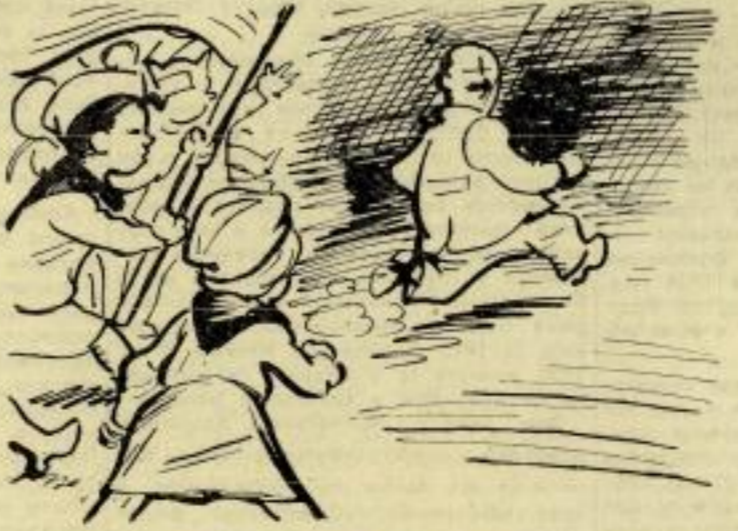
Ура, напред пионир, решисмо се тешке беде, нека се песма свуда шири, прославимо дан победе!

Нек се игра, нек се пева, слободна је земља наша од Недића, Павелића, од четника и усташа.

И Хитлера нема више, фашизам је свуда скршен, живот, правда, победнише... У Европи рат је саршен!!!

Нестала је тама гроба под крвавом швапском чизмом... Нека живи ново доба и победа над фашизмом!

Шпекулант је ту се нашао... Препао се тога свега, колико му савест чиста помислимо — гоне њега!

Иако је много трчо да побегне — све у жељи, ипак диже, барјак бео ко његови пријатељи!